

Interacțiuni în clasa de elevi

Prof. Gorun Mirela

„Interacțiunea socială reprezintă modul fundamental de existență și funcționare a indivizilor și grupurilor umane, mecanismul bazal al structurării grupurilor sociale și al societății în ansamblu.”¹⁷

Interacțiunile din clasa de elevi pot fi clasificate astfel :

A)interacțiuni profesor-elev;

B)interacțiuni elev-elev.

A)interacțiuni profesor-elev

Relațiile dintre profesor și clasă se manifestă, prin sentimente de simpatie, încredere reciprocă, sau, dimpotrivă, de antipatie, neîncredere și chiar ostilitate de cele mai multe ori. Sunt și cazuri când contactul spiritual dintre profesor și elev nu trece de zona indiferenței: clasa nu există pentru profesor și nici profesorul pentru clasă .

Inițiativa trebuie să aparțină profesorului, care trebuie să conducă, să dirijeze aceste relații și să le structureze pe colaborare și cooperare reciprocă.

S-a constatat că o parte din profesori nu reacționează adecvat nici în cazul răspunsurilor bune (corecte) ale elevilor și nici în cazul răspunsurilor greșite (nule) ale acestora.

Relația dintre profesor și elev trebuie să fie întemeiată pe faptul că profesorul are rolul de îndrumător, de coordonator al activității elevului și în care elevul poate să găsească la un moment dat mai mult decât un profesor, un om, o călăuză în drumul lui prin viață.

De la profesor pornește totul: dacă acesta este agresiv sau încearcă să umilească copilul sau să îl încurce mai ales în prezența celor din jur, elevul va acționa ca atare, ori va răspunde violent, luând în batjocură cadrul didactic, ori se va retrage în sine, refuzând să mai comunice, dezvoltând astfel pe parcursul timpului blocajul emoțional.

În relația cu profesorul, elevul are nevoie de aprecierea personalității sale în dezvoltare, de consolidarea stimei de sine, de răspuns afectiv din partea profesorului și a colegilor, nevoia de securitate pe termen îndelungat, precum și nevoia de apartenență la un grup și de acceptare din partea acestora. În stabilirea relației cu elevii, profesorul, cel mai important lucru după părerea mea este de a-i unii pe elevi și a-i mobiliza în ceea ce privește acest lucru pentru a putea deveni un întreg.

¹⁷M. Milcu, *Psihologia relațiilor interpersonale. Competiție și conflict*, Editura Polirom, Iași, 2005, pag. 29

Raporturile dintre profesor și elev nu prezintă numai o latură intelectuală. Factorul afectiv are o importanță deosebită asupra randamentului intelectual al elevului. Crearea de bună dispoziție în clasă reprezintă o condiție necesară în evitarea eșecului școlar. Fiecare lecție este recomandat să se desfășoare într-un climat afectiv particular, securizant, dispoziția afectivă a elevilor fiind coordonată de cadrul didactic. Nu am apreciat niciodată profesorul care venea cu diferite probleme în clasă, fie plângea, fie era nervos, fie agresiv. Efectele sunt catastrofale în cazurile acestea, elevii plecând dezamăgiți, frustrați, angoasați, sau preluând starea defectuoasă de spirit a profesorului.

Profesorul trebuie să stabilească o relație armonioasă de la început cu elevul pentru a nu-i afecta acestuia dezvoltarea psihică, afectivă și personală.

Relația profesor-elevi are un caracter asimetric, întrucât profesorul, deținând rolul conducător, este cel care hotărăște ce activități va desfășura grupul clasei, cum se va lucra, ce se va învăța.

Relația profesor-elev depinde în mare măsură de autoritatea reală a profesorului în ochii elevilor săi. Această autoritate se câștigă prin competență, moralitate, flexibilitate în gândire și consecvență în ceea ce privește valorile promovate și cerințele adresate.

Relația profesor-elevi are un caracter dinamic și evolutiv, întrucât dobândește forme specifice în funcție de vârsta elevilor care compun clasa, dar și în funcție de natura obiectivelor educative care sunt prioritare la un moment dat.

B) Relația elev – elev

Activitatea de învățare se desfășoară într-un cadru instituționalizat, se formează grupuri de elevi, ceea ce determină apariția unor multiple relații elev – elev ; elev – elevi ; elevi - elev ; elevi - elevi.

Aceste relații sunt generate de nevoia de comunicare între individ și grupul căruia îi aparține, la care se adaugă relații de conlucrare, conducere, subordonare, precum și relații socio – afective.

Relațiile de comunicare în cadrul grupului au ca obiect diferite situații și aspecte ale vieții și activității fiecăruia. Se transmit informații, solicitări adresate colegilor, răspunsuri la aceste solicitări, corectări, aprecieri, încurajări sau dimpotrivă nemulțumiri sau dezamăgiri.

Relația elev – elev are un predominant caracter psihologic, bazându-se pe o cunoaștere reciprocă și pe activitatea comună;

Interacțiunea dintre elevi apare sub forma unor relații interpersonale conștiente care se realizează în mod nemijlocit. Îndeplinirea de către elevi a unor sarcini și activități comune presupune existența unor relații de interdependență;

În cadrul grupului educațional există întotdeauna și aspecte emoțional– afective, ca și momente de tensiune și conflict, deoarece viața în grup dezvoltă norme, valori, convingeri care exercită atât influențe cât și convingeri asupra elevilor. În consecință personalitatea elevului se manifestă în interdependență cu viața grupului din care face parte, cu normele și valorile pe care acestea le dezvoltă;

În cadrul clasei există un lider formal, care trebuie să respecte cerințele școlare, acestea fiind impuse de educator, dar există și un lider informal, care poate susține sau nu acțiunile liderului formal.

Cooperarea dintre elevi favorizează relațiile și schimburile dintre ei, stimulează înțelegerea și acceptarea reciprocă, precum și efortul comun în realizarea sarcinilor de învățare sau extra-didactice.

Relațiile interpersonale între elevi pot fi clasificate în trei categorii:

- activi, care acceptă relațiile din clasă;
- cei care participă conștiincios la activitate, dar fără inițiativă, fără a se implica în formarea relațiilor de grup;
- cei care participă din obligație la activitate și se adaptează pasiv la relațiile de grup.

Relațiile intergrupale se stabilesc între diferite clase din cadrul colectivului unei școli sau chiar cu clase din școli diferite.

Între grupurile unor clase diferite pot apărea relații de concurență, dar uneori și de cooperare, de asemenea, în cadrul școlii, un grup poate reprezenta un model, un nivel de aspirație pentru un alt grup.